

SJØMANNSORGANISASJONENE I NORGE

PRESSEMELDING

Fra: Norsk Sjømannsforbund, Norges Sjøoffisersforbund og Det Norske Maskinistforbund

NORSKE LØNNS- OG ARBEIDSVILKÅR BÅDE TIL LANDS OG HAVS

I innstillingen fra utvalget som har vurdert NIS fartsområdebegrensning og innretting av netto-lønnsordningen, har vi fra arbeidstakersiden fått **et ansvarlig flertall med på viktige skritt i retning av å sikre at norske lønns- og arbeidsvilkår ikke bare skal gjelde på landjorden, men også til sjøs.**

Arbeidstakersiden har siden 2008 jobbet aktivt for prinsippet om at det bør være norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på hele norsk sokkel, på samme måte som det er på andre deler av norsk territorium. Arbeidet har vært motarbeidet fra deler av arbeidsgiversiden under henvisning til at det er usikkert i forhold til folkeretten, uten noen nærmere konkretisering.

- Dette har vi jobbet systematisk og seriøst med siden 2008. At vi har fått gjennomslag for vårt syn blant utvalgets flertall, **er et viktig skritt på veien i å realisere målsettingen vår om norske lønns- og arbeidsvilkår til sjøs, sier lederen i Sjøoffisersforbundet Hans Sande.**

Mange av rederienes oppdrag inngås ved kontrakt med det offentlige, hvor dagens regelverk krever norske lønns- og arbeidsvilkår. Problemet er at dette ikke alltid gjennomføres i praksis. Utvalgets flertall understreker at regelverket må bedre etterleves og klargjøres. En enda større del av rederienes oppdrag er indirekte med det offentlige ved at oppdragsgiver har fått konsesjon/lisenser fra staten. Dette gjelder på sokkelen og innenfor akvakultur. **Et flertall i utvalget har fastslått at hvis man kan sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for ansatte på fartøy på norsk sokkel uavhengig av flagg – og dermed like konkurransevilkår – vil det ikke være behov for nettolønnsordningen på norsk sokkel.** Norsk Sjømannsforbund og Norsk Sjøoffisersforbund har engasjert to jussprofessorer som skal vurdere om dette er juridisk mulig etter folkeretten. NHO og Norges Rederiforbund utgjorde mindretallet i utvalget.

- Det er gledelig at Fraktefartøyene viser samfunnsansvar og utgjør utvalgets flertall. Samtidig er **det oppsiktsvekkende at Norges Rederiforbund og NHO ikke ønsker å få kunnskap om det er juridisk mulig å kreve norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel.** Man kan undre seg om hvorfor de er imot norske lønns- og arbeidsvilkår og derigjennom et ordnet arbeidsliv og i norske havområder sier lederen av Sjømannsforbundet Jacqueline Smith.

Vår viktigste kamp er å få politikerne til å innføre ordninger som sikrer at norske skip med sjøfolk på norske lønnsvilkår ikke blir totalt utkonkurrert langs kysten og på sokkelen. Skal en sjømann bosatt i Norge med norsk kostnadsnivå kunne jobbe til sjøs, må det også være norske lønns- og arbeidsvilkår. I motsatt fall vil norske sjøfolk på sikt bli erstattet med utenlandske. Norske sjøfolk noe som på lengre sikt vil hemme innovasjonskraften i næringen og dermed fundamentet for konkurransekraften i maritim næring.

- Når norske sjøfolk går i land, er det ofte til en maritim virksomhet i Norge. Denne erfaringsbaserte kompetansen har bidratt til at vi er verdensledende innenfor bl.a. offshore. Samtidig vet vi at den største utfordringen for næringen er å få kvalifisert personell. Eksempelvis **viste en nylig publisert FAFO rapport at næringen trenger 10.000 nye mennesker med sjøbasert erfaring for i fremtiden å kunne opprettholde verdiskapingen.** Skal vi klare dette må politikerne følge opp flertallet i utvalget sine anbefalinger å sørge for en effektiv gjennomføring av norske lønns- og arbeidsvilkår slik at vi sammen kan nå dette målet sier generalsekretær i Det norske maskinistforbund Hege-Merethe Bengtsson.

Besøksadresse: Rosenkrantz' gate 15-17 • Postadresse: Postboks 2000 Vika, 0125 Oslo

Norsk Sjøoffisersforbund
Tlf. 22 00 55 00
Faks 22 00 55 01

Det norske maskinistforbund
Tlf. 24 14 83 70
Faks 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund
Tlf. 22 82 58 00
Faks 22 33 66 18

SJØMANNSORGANISASJONENE I NORGE

Kontaktpersoner:

For Norsk Sjømannsforbund:

Jacqueline Smith, 97189719

Johnny Hansen, 91185577

For Norsk Sjøoffisersforbund:

Terje Hernes Pettersen, 90623866

Hans Sande, 91616994

For Det norske maskinistforbund:

Hege-Merethe Bengtsson, 41441818

Besøksadresse: Rosenkrantz' gate 15-17 • *Postadresse:* Postboks 2000 Vika, 0125 Oslo

Norsk Sjøoffisersforbund

Tlf. 22 00 55 00

Faks 22 00 55 01

Det norske maskinistforbund

Tlf. 24 14 83 70

Faks 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund

Tlf. 22 82 58 00

Faks 22 33 66 18

SJØMANNSORGANISASJONENE I NORGE

Bakgrunn

Regjeringen ved statsråd Mæland satte i mars i år ned et utvalg som har vurdert fartsområdebegrensningene til fartøy i NIS-registret samt innretningen av nettolønnsordningen. (NIS – Norsk Internasjonalt Skipsregister). De tre sjømannsorganisasjonene og LO har vært representert i utvalget i sammen med representanter fra arbeidsgiversiden. Utvalget har vært ledet av professor emeritus Hans Jacob Bull.

Sentrale tema i utvalgets arbeid

- Mulighet for å kreve norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann
- Fremtidig innretning av nettolønnsordningen
- Områdebegrensningene til fartøy registrert i NIS-registret (regelmessig frekventering i norske farvann og havner er i dag forbeholdt fartøy registrert i NOR-registret (Norsk Ordinært Skipsregister)

Problemstillingen

Den underliggende og grunnleggende problemstillingen er om det i fremtiden skal gis økt adgang for norske rederier å kunne bytte ut norske sjøfolk i norske farvann med utenlandsk arbeidskraft på lønns- og arbeidsvilkår som ligger langt under hva vi i Norge vi definere som akseptable lønns- og arbeidsvilkår. Fra rederihold blir det anført at siden dagens nettolønnsordning ikke er god nok er dette nødvendig for å kunne holde kostnadsnivået nede. Den landbaserte maritime næringen er imidlertid helt avhengig av og i fremtiden å kunne ha god tilgang på personell med sjøbaserte erfaring for å kunne opprettholde innovasjonstakten og dermed verdiskapingen i Norge. En nylig publisert FAFO rapport¹ understreker at det er behov for 10.000 norske sjøfolk for i fremtiden for å kunne opprettholde vår konkurransekraft. Vi trenger flere, ikke færre sjøfolk. Rederienes løsning er m.a.o. lite fremtidsrettet og vil være svært skadelig for en næring med en årlig verdiskaping på 160 milliarder kroner og over 100.000 ansatte over hele landet.

Fremtiden til norsk skipsfart og norske sjøfolk er svært avhengig av den videre behandlingen av denne saken. Dette er derfor prioriterte spørsmål for oss.

Fra arbeidstakersiden har vi siden 2008 jobbet systematisk og grundig med prinsippet om at det i fremtiden bør være slik at norske lønns- og arbeidsvilkår ligger til grunn for all virksomhet i norske farvann og på hele norsk sokkel, på samme måte som det er på andre deler av norsk territorium. Dette prinsippet har vært sterkt motarbeidet fra arbeidsgiversiden under henvisning til at dette vil stride med gjeldende internasjonalt regelverk. Det er fra arbeidsgiverhold ikke dokumentert hvilke begrensninger som det er i internasjonalt regelverk som er til hinder for å stille krav til norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann gjennom krav til det offentlige. Vi mener imidlertid det er et slikt handlingsrom. På denne bakgrunn har vi fra arbeidstakersiden bestilt en uavhengig

1

Fafo-rapport 2013:28

Tove Mogstad Aspøy og Jon Rogstad

Det gamle landet og havet

Rekrutteringsbehov i maritim næring fram mot 2020

Besøksadresse: Rosenkrantz' gate 15-17 • Postadresse: Postboks 2000 Vika, 0125 Oslo

Norsk Sjøoffisersforbund

Tlf. 22 00 55 00

Faks 22 00 55 01

Det norske maskinistforbund

Tlf. 24 14 83 70

Faks 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund

Tlf. 22 82 58 00

Faks 22 33 66 18

SJØMANNSORGANISASJONENE I NORGE

juridisk utredning som skal vurdere handlingsrommet til norske myndigheter for å kunne stille disse kravene også i norske havområder.

Å sikre at alle fakta samt all annen kunnskap fremkommer er svært viktig for oss på arbeidstakersiden. Fremtiden til landets nest største næring er avhengig av fremtidsrettede løsninger. Dette er derfor en prioritert sak fra vår side.

Utvalgets arbeid og mandat

Sentralt for utvalgets mandat var;

”Med sikte på å fremme en betydelig og konkurransedyktig flåte under norsk flagg og å sikre tilstrekkelig tilgang på norsk operativ maritim kompetanse skal utvalget vurdere virkninger ved en oppmykning av eksisterende fartsområdebegrensninger for skip registrert i NIS”.

Dette har vært et svært krevende arbeid. Vi var svært skeptiske til utvalget og dets opprinnelige mandat. Vi har fått aksept flere svært viktige punkter for oss. Etter at statsråden aksepterte vårt krav om å la mandatet også omfatte norske lønns- og arbeidsvilkår, fikk vi arbeidet inn i et bedre spor. Til slutt lyktes vi å få flertallet i utvalget med på at slike krav må gjelde når det offentlige er kontraktspart, og at dette må videre utredes videre. Her har vi satt i gang to jussprofessorer allerede.

Mandatet har dessuten vært krevende ved at utvalget ikke kunne foreslå endringer i nettolønnsordningen utover dagens bevilgninger.

Vi forutsetter at regjeringen i alle fall ikke kutter i nettolønnsordningen i høstens budsjett. I så fall er utvalgets arbeid langt på vei bortkastet og både utvalget og velgerne vil være ført bak lyset.

Vi har vært imot NIS med nettolønn fordi det vil undergrave NOR. Dette synet har vi fått gjennomslag for. Samtidig er det unison enighet i utvalget om å fjerne taket i NOR for kystfarten, noe som heller ikke vil være en vesentlig kostnad for staten.

Viktige punkter hvor arbeidstakersiden har vunnet frem i utvalget

- Det skal være norske lønns- og arbeidsvilkår når det offentlige kjøper transporttjenester, enten det er frakt av gods eller passasjerbefordring. Mulighet for klargjøring og forbedring av dette regelverket skal utredes nærmere om. Mindretallet NHO og NR er imot dette.
- Det skal utredes å stille krav til lønns- og arbeidsvilkår til ansatte hos leverandører og underleverandører (herunder skip) i havbruksnæringen. Mindretallet (kun NR) er imot at dette utredes.
- Dersom en kan sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for ansatte på fartøy på norsk sokkel, uavhengig av flagg, og dermed like konkurransevilkår, vil det ikke være behov for nettolønnsordning på norsk sokkel. NR/NHO er imot dette.
- Det skal ikke være nettolønnsordning for NIS, da dette kun vil føre til omflagging fra NOR og dertil tap av norske arbeidsplasser.
- Taket i NOR for fraktefartøy og hurtigruten må fjernes.
- Det åpnes ikke for NIS for frakt av passasjerer mellom Norden.

Besøksadresse: Rosenkrantz' gate 15-17 • Postadresse: Postboks 2000 Vika, 0125 Oslo

Norsk Sjøoffisersforbund
Tlf. 22 00 55 00
Faks 22 00 55 01

Det norske maskinistforbund
Tlf. 24 14 83 70
Faks 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund
Tlf. 22 82 58 00
Faks 22 33 66 18

SJØMANNSORGANISASJONENE I NORGE

- For fartøy som i det vesentligste frakter gods langs norskekysten åpnes det ikke for NIS.

Lønns og arbeidsvilkår

Det er dag regler om at når det offentlige kjøper transporttjenester, så skal det være norske lønns- og arbeidsbetingelser uavhengig av skipets flagg. Problemet er at dette ikke alltid gjennomføres i praksis. I utvalget er både arbeidstakersiden, Fraktefartøyene og NHO Sjøfart enige i at kravet må praktiseres effektivt. De samme organisasjonene er også enige om at det må utredes å stille krav til lønns- og arbeidsvilkår til ansatte hos leverandører og underleverandører (rederier) innen akvakultur, som er en voksende næring.

Vår viktigste kamp er å få politikerne til å innføre ordninger som sikrer at norske skip med sjøfolk på norske lønnsvilkår ikke blir totalt utkonkurrert langs kysten og på sokkelen. Mange lasteoppdrag langs kysten er på kontrakt med det offentlige, samtidig som både operatørene på sokkelen og akvakulturnæringen står i et kontraktsforhold med det staten.

Myndighetene må i alle fall må sørge for norske lønns- og arbeidsvilkår når det selv er kontraktspart og tjenesten finner sted på norsk territorium, og at dette må gjelde for underleverandører til kontrakten. Vi kommer også til å følge aktivt opp at dette skjer fremover.

Utvalget, med unntak av NHO, NHO Sjøfart og Norges Rederiforbund, peker på at dersom en kan sikre at det på alle offshorefartøyer på norsk sokkel anvendes norske lønns- og arbeidsvilkår, og dermed langt på vei likeverdige konkurransevilkår, kan det innebære at det ikke vil være behov for nettolønnsordning for NOR-skip på norsk sokkel. Det må samtidig tas i betraktning at utenlandsk registrerte skip kan ha tilgang til nettolønnsordninger. Eventuelle frigjorte midler kan brukes til å styrke ordningene på andre fartsområder og /eller gi en betydelig innsparing i statens utgifter til nettolønnsordningen. Dette handlingsrommet må først utredes.

Norsk Sjømannsforbund og Norsk Sjøoffisersforbund har engasjert to jussprofessorer som skal vurdere dette senere i høst. Norges Rederiforbund ønsker ikke å foreta en utredning av norske lønns- og arbeidsvilkår.

Det er merkelig at en kunnskapsbedrift som Norges Rederiforbund ikke ønsker å få kunnskap om vi har juridisk handlingsrom til å kreve norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel eller ikke. Er de imot norske lønns- og arbeidsvilkår? Hvis det er politikken deres, så hadde det i så fall vært greit å få det avklart. Pr dags dato fremstår deres standpunkt hverken kunnskapsbasert, ansvarsbevisst eller fremtidsrettet.

Kystfarten

For å stanse utflaggingen har utvalget foreslått en delvis adgang for NIS-skip i norske farvann. I fraktefarten er NOR flagget omtrent halvert de senere år og utviklingen her er

Besøksadresse: Rosenkrantz' gate 15-17 • Postadresse: Postboks 2000 Vika, 0125 Oslo

Norsk Sjøoffisersforbund
Tlf. 22 00 55 00
Faks 22 00 55 01

Det norske maskinistforbund
Tlf. 24 14 83 70
Faks 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund
Tlf. 22 82 58 00
Faks 22 33 66 18

SJØMANNSORGANISASJONENE I NORGE

således alvorlig. Også på sokkelen er andelen NOR skip synkende. Color Line har på sin side truet med utflagging av hele rederiet.

Utvalget foreslår en avgrenset oppmykning av fartsområder for NIS. Hensikten med de grepene foreslås er å sikre norske arbeidsplasser og rekrutteringen til yrket i et langtidsperspektiv, samt å styrke rederienes konkurranseevne og det norske flagget.

Et samlet utvalg har foreslått å åpne for NIS langs kysten for skip som har den vesentligste delen av sin fart utenfor norsk farvann. Dette forutsetter at taket i NOR fjernes for fraktefarten og at refusjonsordningen for NIS forblir uendret i dette fartsområdet. Tiltaket vil trolig føre til en viss innflagging.

Når vi har gått med på å åpne opp for NIS langs kysten, har det vært under noen klare forutsetninger. For det første må taket i NOR fjernes, for dermed å styrke den delen av fraktefarten som stort sett opererer i norske farvann. For det andre må NIS kun gis adgang til for skip som har den vesentligste aktiviteten sin utenfor norske farvann. For det tredje skal det ikke være noen nettolønnsordning for NIS. Dette har vi fått gjennomslag for i utvalget.

Norsk sokkel

For offshorefartøy foreslås ingen generell åpning for NIS. Imidlertid foreslås å tillate NIS for konstruksjonsfartøy med en styrket refusjonsordning og krav til 12 norske stillinger (x to skift) per skip. Slike fartøy er i dag i langt mindre grad registrert under norsk flagg enn andre offshorefartøy fordi de stadig er under operasjon på ulike lands sokler.

Selv om vi prinsipielt er imot å åpne for NIS på norsk sokkel, vil denne løsningen føre til flere skip under NIS med et sterkt innslag av norske sjøfolk, samt opplæringsstillinger. Disse skal også være om bord når skipet er på andre lands sokler. Løsningen innebærer at vi på de mest kompetansekrevene fartøyene på sikt trolig får flere norske arbeidsplasser enn i dag.

Color Line

For Color Lines 6 fartøy foreslår flertallet i utvalget at Kiel-fergene kan flagges til NIS, og at de resterende fire fergene blir i NOR uten tak. Selskapet har fremsatt et ultimatum om utflagging til DIS og dermed utskifting av norske sjøfolk, eller en endring i fartsområder for NIS-skip. Stilt overfor dette valget har arbeidsgiversiden fått utvalgets flertall med på at Kiel-fergene kan registreres i NIS, med dertil tap av over 600 norske arbeidsplasser, mot at omtrent like mange arbeidsplasser bevares for resten av flåten. At så mange mister jobben er en forferdelig situasjon for de berørte.

Besøksadresse: Rosenkrantz' gate 15-17 • Postadresse: Postboks 2000 Vika, 0125 Oslo

Norsk Sjøoffisersforbund
Tlf. 22 00 55 00
Faks 22 00 55 01

Det norske maskinistforbund
Tlf. 24 14 83 70
Faks 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund
Tlf. 22 82 58 00
Faks 22 33 66 18

SIJØMANNSSORGANISASJONENE I NORGE

Forslag i utvalgets innstilling

Lønns og arbeidsvilkår

- Utvalget, med unntak av Norges Rederiforbund, NHO og NHO Sjøfart peker på at myndighetene, i tråd med gjeldende regelverk, faktisk må stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår ved offentlig kjøp av transporttjenester langs kysten, uansett skipets flagg. Muligheter for klargjøring og forbedring av dette regelverket må utredes.
- Utvalget, med unntak av Norges Rederiforbund, mener myndighetene må utrede muligheten for å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for transport, uansett skipets flagg, knyttet til virksomhet innen aquakultur som er basert på tildelt konsesjon. Dette for å sikre sjøfolk bosatt i Norge fortsatt sysselsetting.

Kystfart

- Utvalget går inn for å tillate NIS for skip som driver fraktefart mellom norske havner som ledd i mer omfattende europeiske transportruter/virksomhet, såfremt en *vesentlig* del av skipets virksomhet skjer utenfor norske farvann. NIS-skipene får bare tilgang til dagens begrensede refusjonsordning og ikke til en nettolønnsordning.
- Tilrådingen gis under forutsetning av at taket i nettolønnsordningen for NOR-skip i kystfart avvikles.
- Utvalget tilrår også at taket i nettolønnsordningen for Hurtigruten fjernes.
- Flertallet går inn for en effektiv gjennomføring av krav om norske lønns- og arbeidsvilkår ved det offentliges innkjøp av transporttjenester. I tillegg mener flertallet i utvalget at det må foretas en utredning av muligheten for å stille tilsvarende krav til virksomhet basert på tildelt konsesjon innen akvakultur.

Offshore

- Utvalget foreslår ingen å generell åpning for NIS for supplyskip, ankerhåndteringsfartøy mv.
- På bakgrunn av at kun en liten andel av de *konstruksjonsfartøyene* går med norsk flagg, foreslår utvalget å tillate NIS for slike fartøy, noe som kan gi et ikke ubetydelig innflaggingspotensiale med mulighet for fortsatt høy sysselsetting for sjøfolk bosatt i Norge.
- Utvalget mener konstruksjonsfartøy i NIS bør få tilgang til en refusjonsordning som er fullverdig med dagens nettolønnsordning for NOR-skip. For å motta støtte må den norske bemanningen minst omfatte 12 stillinger om bord, hvorav minimum fire skal være opplæringsstillinger. Rederiene som kommer inn under ordningen forplikter seg til å opprettholde norsk refusjonsbemanning også på andre lands sokler, så langt en slik bemanning kan tilpasses krav til lokalt innhold.
- Utvalget, med unntak av NHO, NHO Sjøfart og Norges Rederiforbund, peker på at dersom en kan sikre at det på alle offshorefartøyer på norsk sokkel anvendes norske lønns- og arbeidsvilkår, og dermed langt på vei likeverdige konkurransevilkår, kan det innebære at det ikke vil være behov for nettolønnsordning for NOR-skip på norsk sokkel. Det må samtidig tas i betraktning at utenlandsk registrerte skip kan ha tilgang til nettolønnsordninger. Eventuelle frigjorte midler kan brukes til å styrke ordningene på andre fartsområder og /eller gi en betydelig innsparing i statens utgifter til nettolønnsordningen. To jussprofessorer leverer en utredning om dette senere i høst på oppdrag fra NSF og NSOF.
- På bakgrunn av at Color Line har signalisert at det vil flagge til Danmark om ikke rammebetingelsene i Norge endres, foreslås det å tillate NIS for utenriksferger med ruter til havner utenfor Norden.

Besøksadresse: Rosenkrantz' gate 15-17 • Postadresse: Postboks 2000 Vika, 0125 Oslo

Norsk Sjøoffisersforbund
Tlf. 22 00 55 00
Faks 22 00 55 01

Det norske maskinistforbund
Tlf. 24 14 83 70
Faks 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund
Tlf. 22 82 58 00
Faks 22 33 66 18

SJØMANNSORGANISASJONENE I NORGE

- Dette innebærer at Color Lines to skip som går i rute mellom Oslo og Kiel vil kunne registreres i NIS, mens det ikke blir endringer for de fire fergene på de øvrige rutestrekningene (Kristiansand-Hirtshals, Larvik-Hirtshals, Sandefjord-Strømstad). Samtidig foreslås det at dagens nettolønnsordning styrkes ved at taket for NOR-registrerte utenriksferger fjernes og at kravet til å stå på alarminstruks for å være refusjonsberettiget fjernes.

Antatte konsekvenser

- Når det gjelder virkningen for sysselsetting av norske sjøfolk om forslagene blir vedtatt, er den mest dramatiske konsekvensen at utvalgets flertall foreslår å tillate NIS for ruten Oslo-Kiel. Dette anslås å medføre et tap av 685 norske sjøfolk. Samtidig opprettholdes de resterende ca. 700 norske sjøfolk i Color Line.
- Utvalget anslår at de samlede tilrådinger vil kunne føre til økte årlige utbetalinger i størrelsesorden 74 mill. kr.

Besøksadresse: Rosenkrantz' gate 15-17 • Postadresse: Postboks 2000 Vika, 0125 Oslo

Norsk Sjøoffisersforbund
Tlf. 22 00 55 00
Faks 22 00 55 01

Det norske maskinistforbund
Tlf. 24 14 83 70
Faks 24 14 83 80

Norsk Sjømannsforbund
Tlf. 22 82 58 00
Faks 22 33 66 18